Milliy sertifikat: tarix — namuna variant javoblari bilan

Rasmiy imtihon formati: **45 ta topshiriq, 90 daqiqa**. Bu variant: **45 ta topshiriq, 90 daqiqa**. Yopiq savollarda bitta to‘g‘ri javobni belgilang, ochiq savollarga qisqa javob yozing. Javoblar kaliti va izohlar oxirida.
Shu variantni **online** yechib, taxminiy ball va darajangizni bilish: talimtelekanali.uz/uz/milliy-sertifikat/tarix/

1. Miloddan avvalgi 329–327-yillarda Makedoniyalik Iskandar qo‘shinlariga qarshi Sug‘diyonada ko‘tarilgan xalq qo‘zg‘oloniga kim boshchilik qilgan?

A) Shiroq
B) Spitamen
C) To‘maris
D) Kir II

2. Franklar qiroli Buyuk Karl Rimda imperator deb e’lon qilingan yilni ko‘rsating.

A) 843
B) 962
C) 800
D) 732

3. Ismoil Somoniy hukmronligi davrida (892–907) Somoniylar davlatining poytaxti qaysi shahar bo‘lgan?

A) Samarqand
B) Urganch
C) Qashqar
D) Buxoro

4. 1402-yildagi Anqara jangida Amir Temur kimning qo‘shinini tor-mor keltirgan?

A) Usmonli sultoni Boyazid I
B) Oltin O‘rda xoni To‘xtamish
C) Misr sultoni Faraj
D) Hirot hokimi G‘iyosiddin Pir Ali

5. 1709-yilda Farg‘ona vodiysida mustaqil davlatga asos solgan va Qo‘qon xonligi hukmdorlar sulolasining asoschisi hisoblangan shaxsni ko‘rsating.

A) Abulxayrxon
B) Muhammad Rahimbiy
C) Shohruhbiy
D) Eltuzarxon

6. Shimoliy Amerikadagi ingliz mustamlakalari vakillari Mustaqillik deklaratsiyasini qabul qilgan yilni ko‘rsating.

A) 1789
B) 1783
C) 1787
D) 1776

7. 1867-yilda tashkil etilgan Turkiston general-gubernatorligining birinchi general-gubernatori kim bo‘lgan?

A) M. G. Chernyayev
B) K. P. Kaufman
C) M. D. Skobelev
D) D. I. Romanovskiy

8. 1939-yil 1-sentabrda Germaniya qaysi davlatga hujum qilishi bilan Ikkinchi jahon urushi boshlangan?

A) Polsha
B) Fransiya
C) Chexoslovakiya
D) SSSR

9. 1925-yil fevralda O‘zbekiston SSR Sho‘rolarining I qurultoyi qaysi shaharda bo‘lib o‘tgan?

A) Toshkent
B) Samarqand
C) Buxoro
D) Xiva

10. O‘zbekiston Respublikasi Birlashgan Millatlar Tashkilotiga (BMT) a'zo bo‘lib kirgan sanani aniqlang.

A) 1991-yil 31-avgust
B) 1992-yil 2-mart
C) 1992-yil 8-dekabr
D) 1991-yil 29-dekabr

11. Miloddan avvalgi 530-yilda Ahamoniylar shohi Kir II qo‘shinini tor-mor keltirgan massagetlar malikasi kim?

A) Shiroq
B) Spitamen
C) To‘maris
D) Zarina

12. 1215-yilda Angliya qiroli Ioann Yersiz baronlar talabi bilan imzolagan, qirol hokimiyatini cheklagan hujjat qaysi?

A) Oltin bulla
B) Nant edikti
C) Salik haqiqati
D) Buyuk erkinliklar xartiyasi

13. 999-yilda Buxoroni egallab, Somoniylar davlati hukmronligiga barham bergan sulola qaysi?

A) Qoraxoniylar
B) G‘aznaviylar
C) Saljuqiylar
D) Xorazmshoh-anushteginlar

14. Amir Temur vafotidan so‘ng boshlangan taxt uchun kurashda g‘olib chiqib, 1409-yilda Samarqandni egallagan va poytaxti Hirot bo‘lgan temuriy hukmdorni aniqlang.

A) Xalil Sulton
B) Pirmuhammad
C) Shohruh
D) Mirzo Ulug‘bek

15. Xiva xonligida qo‘ng‘irotlar sulolasidan birinchi bo‘lib 1804-yilda xon unvonini olgan hukmdor kim?

A) Muhammad Amin inoq
B) Avaz inoq
C) Muhammad Rahimxon I
D) Eltuzarxon

16. 1776-yil 4-iyulda qabul qilingan AQSh Mustaqillik deklaratsiyasining asosiy muallifi kim?

A) Tomas Jefferson
B) Jorj Vashington
C) Benjamin Franklin
D) Avraam Linkoln

17. 1913–1915-yillarda Samarqandda nashr etilgan jadidlarning «Oyna» jurnali muharriri kim bo‘lgan?

A) Munavvarqori Abdurashidxonov
B) Mahmudxo‘ja Behbudiy
C) Abdulla Avloniy
D) Ubaydulla Xo‘jayev

18. Ikkinchi jahon urushida 1943-yil yozida Kursk yoyida nemis qo‘mondonligi amalga oshirmoqchi bo‘lgan hujum operatsiyasi qanday nomlangan?

A) Barbarossa
B) Tayfun
C) Sitadel
D) Ost

19. 1929-yilda O‘zbekiston SSR tarkibidan chiqarilib, alohida ittifoqdosh respublika maqomini olgan respublikani aniqlang.

A) Qoraqalpog‘iston ASSR
B) Tojikiston SSR
C) Turkmaniston SSR
D) Qirg‘iziston SSR

20. O‘zbekistonda ikki palatali parlament tuzish masalasi umumxalq referendumiga qo‘yilgan yilni aniqlang.

A) 1991
B) 1995
C) 2002
D) 2005

21. Temuriylar davrida davlat oldidagi xizmatlari uchun in'om etilgan va merosiy tarzda o‘tishi mumkin bo‘lgan yer-mulk qanday atalgan?

A) vaqf
B) xiroj
C) tamg‘a
D) suyurg‘ol

22. 1888-yilda Zakaspiy (Kaspiyorti) temir yo‘li qaysi shahargacha yetkazilgan va u shu davrda yo‘lning oxirgi bekati bo‘lgan?

A) Samarqand
B) Toshkent
C) Qo‘qon
D) Andijon

23. O‘zbekiston Respublikasining milliy valyutasi — so‘m to‘liq muomalaga kiritilgan sanani belgilang.

A) 1993-yil 15-noyabr
B) 1994-yil 1-iyul
C) 1991-yil 31-avgust
D) 1992-yil 8-dekabr

24. Qoraxoniylar davrida harbiy xizmat evaziga beriladigan yer-mulk qanday nomlangan?

A) suyurg‘ol
B) tanho
C) vaqf
D) iqto

25. Bug‘ mashinasini takomillashtirib, uni sanoatda keng qo‘llash imkonini bergan ingliz ixtirochisini aniqlang.

A) Jorj Stefenson
B) Robert Fulton
C) Jeyms Uatt
D) Jeyms Xargrivs

26. 1939-yilda xalq hashari usulida 45 kun ichida qurilgan yirik irrigatsiya inshootini aniqlang.

A) Katta Farg‘ona kanali
B) Qoraqum kanali
C) Shimoliy Farg‘ona kanali
D) Tuyamo‘yin suv ombori

27. 1997-yildan boshlab Samarqanddagi Registon maydonida o‘tkazib kelinayotgan xalqaro musiqa festivalini aniqlang.

A) «Boysun bahori»
B) «Sharq taronalari»
C) «Ipak va ziravorlar»
D) «Navro‘z»

28. Jadidchilik harakati davrida yozilgan, o‘zbek milliy dramaturgiyasining ilk namunasi hisoblangan “Padarkush” dramasining muallifi kim?

A) Abdulla Avloniy
B) Mahmudxo‘ja Behbudiy
C) Munavvar qori Abdurashidxonov
D) Abdurauf Fitrat

29. Mirzo Ulug‘bek rahbarligida Samarqand rasadxonasida yaratilgan, 1018 ta yulduzning o‘rni aniqlangan jadval kiritilgan astronomik asar qaysi?

A) “Boburnoma”
B) “Zafarnoma”
C) “Ziji jadidi Ko‘ragoniy”
D) “Xamsa”

30. Kushon podsholigi davriga oid, Termiz yaqinida joylashgan buddaviylik ibodatxonasi va monastir majmuasi qaysi?

A) Tuproqqal'a
B) Varaxsha
C) Qo'yqirilganqal'a
D) Fayoztepa

31. Ikkinchi jahon urushi yillarida (1942-yil) yozilgan, urush tufayli yetim qolgan bolalarni o'z bag'riga olgan o'zbek oilalariga bag'ishlangan "Sen yetim emassan" she'rining muallifi kim?

A) G'afur G'ulom
B) Abdulla Qodiriy
C) Cho'lpon
D) Alisher Navoiy

32. "Feruz" taxallusi bilan she'rlar yozgan, saroyida shoir va tarixchilarni to'plagan hamda o'z davlatida ilk toshbosma (litografiya) ochilishiga homiylik qilgan Xiva xoni kim?

A) Umarxon
B) Abulg'ozi Bahodirxon
C) Xudoyorxon
D) Muhammad Rahimxon II

33. Tarixiy shaxslarni ular bilan bog'liq voqealarga moslashtiring.

A) Aleksandr Makedonskiy qo'shinlariga qarshi qo'zg'olonga boshchilik qilgan
B) Arab xalifaligiga qarshi "oq kiyimlilar" qo'zg'oloniga rahbarlik qilgan
C) Doro I qo'shinini suvsiz cho'lga adashtirib olib borgan
D) Mo'g'ullarga qarshi Xo'jand mudofaasiga boshchilik qilgan
E) Fors podshosi Kir II qo'shinini tor-mor etgan malika
F) Samarqanddagi sarbadorlar harakati yetakchisi

a) Shiroq → ____
b) Spitamen → ____
c) Muqanna → ____

34. Voqealarni ular sodir bo'lgan yillarga moslashtiring.

A) 1402-yil
B) 1370-yil
C) 1876-yil
D) 1868-yil
E) 1865-yil
F) 1873-yil

a) Amir Temur va Usmonli sulton Boyazid I o'rtasidagi Anqara jangi → ____
b) Qo'qon xonligining Rossiya imperiyasi tomonidan tugatilishi → ____
c) Toshkentning Rossiya qo'shinlari tomonidan bosib olinishi → ____

35. Me'moriy obidalarni ular joylashgan shaharlarga moslashtiring.

A) Samarqand
B) Buxoro
C) Shahrisabz
D) Xiva
E) Termiz
F) Qo'qon

a) Ismoil Somoniy maqbarasi → ____
b) Oqsaroy → ____
c) Ichan qal'a → ____

36. Gerodot asari asosidagi parchani o‘qing: “Fors podshosi katta qo‘shin bilan Amudaryo ortidagi massagetlar yerlariga bostirib kirdi. U hiyla ishlatib, malikaning o‘g‘li Spargapisni asir oldi. Shundan so‘ng malika barcha kuchlarini to‘plab, bosqinchilarga qarshi jang qildi. Fors qo‘shini tor-mor etildi, podshoning o‘zi ham halok bo‘ldi.” (Voqea mil. av. 530-yilga oid.)

a) Parchada tilga olingan massagetlar malikasining ismini yozing.

b) Massagetlar bilan jangda halok bo‘lgan fors podshosining ismini yozing.

37. Manba parchasi: «Hech bir erkin kishi o‘z tengdoshlarining qonuniy hukmisiz yoki mamlakat qonunisiz hibsga olinmaydi, mol-mulkidan mahrum etilmaydi...». Bu qoida Angliya qiroli baronlar, ritsarlar va shahar aholisining bosimi ostida imzolagan «Buyuk erkinliklar xartiyasi»dan olingan. Hujjat qirol hokimiyatini cheklagan ilk muhim hujjatlardan biri hisoblanadi.

a) «Buyuk erkinliklar xartiyasi» imzolangan yilni yozing (faqat son).

b) Xartiyani imzolagan Angliya qirolining nomini yozing.

38. Vaziyat: Movarounnahr hukmdori Ismoil Somoniy Xurosonni egallash uchun kurashayotgan Amr ibn Lays qo‘shinini Balx yaqinidagi jangda tor-mor etib, uni asir oldi. Ushbu g‘alabadan so‘ng Xuroson ham somoniylar tasarrufiga o‘tdi va Somoniylar davlati Markaziy Osiyodagi eng qudratli davlatga aylandi.

a) Balx yaqinidagi ushbu jang bo‘lib o‘tgan yilni yozing (faqat son).

b) Amr ibn Lays qaysi sulola vakili bo‘lgan? Sulola nomini yozing.

39. Vaziyat: 1395-yilda Shimoliy Kavkazdagi Terek daryosi bo‘yida Amir Temur qo‘shini bilan bir vaqtlar o‘zi taxtga chiqishiga yordam bergan, keyinchalik esa unga qarshi bir necha bor yurish qilgan hukmdor qo‘shini o‘rtasida hal qiluvchi jang bo‘ldi. Jangdan so‘ng Amir Temur ushbu hukmdor davlatining shaharlarini (jumladan, Saroy Berka va Hojitarxonni) vayron qildi.

a) Terek jangida Amir Temurga qarshi jang qilgan hukmdorning nomini yozing.

b) Ushbu hukmdor boshqargan davlat nomini yozing.

40. Matn: XVIII asr boshida Farg‘ona vodiysida ming urug‘i vakili Shohruhbiy asos solgan davlat XIX asrda o‘z hududini ancha kengaytirdi. Biroq Rossiya imperiyasining Turkistondagi bosqinchilik yurishlari natijasida xonlikda ichki nizolar va qo‘zg‘olonlar kuchaydi, oxir-oqibat podsho hukumati bu davlatni butunlay tugatib, uning hududida yangi ma'muriy birlik tashkil etdi.

a) Ushbu xonlik Rossiya imperiyasi tomonidan tugatilgan yilni yozing (faqat son).

b) Xonlik hududida tashkil etilgan va Turkiston general-gubernatorligi tarkibiga kiritilgan viloyat nomini yozing.

41. Matn: Osnabryuk va Myunster shaharlarida imzolangan tinchlik shartnomalari Germaniya hududida kechgan, Yevropaning ko‘plab davlatlari ishtirok etgan va katolik hamda protestant davlatlar o‘rtasidagi qarama-qarshilik bilan boshlangan uzoq davom etgan urushga yakun yasadi. Bu shartnomalar Vestfaliya tinchligi nomi bilan tarixga kirdi va Niderlandiya hamda Shveysariya mustaqilligi rasman tan olindi.

a) Vestfaliya tinchligi imzolangan yilni yozing (faqat son).

b) Vestfaliya tinchligi yakun yasagan urushning nomini yozing.

42. Matn: Turkiston jadidlarining yetakchisi bo‘lgan bu ma'rifatparvar o‘zbek adabiyotidagi ilk dramatik asar — «Padarkush»ni yozdi. Asarda ilmsizlikning ayanchli oqibatlari ko‘rsatilgan. U, shuningdek, Samarqandda gazeta va jurnal chiqarib, xalqni ilm-ma'rifatga chaqirdi.

a) «Padarkush» dramasi muallifining nomini yozing.

b) Ushbu ma'rifatparvar 1913–1915-yillarda Samarqandda nashr etgan jurnal nomini yozing.

43. Vaziyat: 1914-yil 28-iyunda Bosniya poytaxtida Avstriya-Vengriya taxti vorisi serb millatchisi Gavrilo Prinsip tomonidan o‘ldirildi. Bu voqea Birinchi jahon urushining boshlanishiga bahona bo‘ldi. Urushdan keyin g‘oliblar Germaniya bilan Parij yaqinidagi saroyda tinchlik shartnomasini imzoladilar.

a) Avstriya-Vengriya taxti vorisi o‘ldirilgan shahar nomini yozing.

b) Germaniya bilan Versal tinchlik shartnomasi imzolangan yilni yozing (faqat son).

44. Matn: 1924-yilda Markaziy Osiyoda milliy-hududiy chegaralanish o‘tkazildi va natijada Turkiston ASSR, Buxoro va Xorazm respublikalari o‘rnida yangi respublikalar, jumladan O‘zbekiston SSR tashkil topdi. Yangi respublikaning dastlabki poytaxti bir necha yildan so‘ng boshqa shaharga ko‘chirildi.

a) O‘zbekiston SSRning dastlabki poytaxti bo‘lgan shahar nomini yozing.

b) O‘zbekiston SSR poytaxti Toshkentga ko‘chirilgan yilni yozing (faqat son).

45. Matn: Rossiya imperiyasi Turkistonni xomashyo bazasiga aylantirish siyosatini olib bordi. Podsho hukumati to‘qimachilik sanoati uchun zarur bo‘lgan ekin maydonlarini kengaytirishni rag‘batlantirdi, Amerika navlarini joriy etdi. Xomashyoni markaziy Rossiyaga tez yetkazish maqsadida Orenburg bilan Toshkentni bog‘lovchi temir yo‘l qurildi.

a) Matnda nazarda tutilgan va Rossiya hukumati Turkistonda ekilishini eng ko‘p rag‘batlantirgan texnik ekin nomini yozing.

b) Orenburg–Toshkent temir yo‘li qurilishi to‘liq yakunlangan (yo‘l ishga tushirilgan) yilni yozing (faqat son).

Javoblar kaliti

1. B	**2.** C	**3.** D	**4.** A	**5.** C
6. D	**7.** B	**8.** A	**9.** C	**10.** B
11. C	**12.** D	**13.** A	**14.** C	**15.** D
16. A	**17.** B	**18.** C	**19.** B	**20.** C
21. D	**22.** A	**23.** B	**24.** D	**25.** C
26. A	**27.** B	**28.** B	**29.** C	**30.** D
31. A	**32.** D	**33.** a–C, b–A, c–B	**34.** a–A, b–C, c–E	**35.** a–B, b–C, c–D
36. a) To‘maris; b) Kir II	**37.** a) 1215; b) Ioann Yersiz	**38.** a) 900; b) safforiylar	**39.** a) To‘xtamish; b) Oltin O‘rda	**40.** a) 1876; b) Farg‘ona viloyati
41. a) 1648; b) O‘ttiz yillik urush	**42.** a) Mahmudxo‘ja Behbudiy; b) Oyina	**43.** a) Sarayevo; b) 1919	**44.** a) Samarqand; b) 1930	**45.** a) paxta; b) 1906

Yechimlar va izohlar

1. Sug‘diyonada Iskandarga qarshi qo‘zg‘olonga Spitamen boshchilik qilgan. Shiroq — fors shohi Doro I qo‘shinini cho‘lga adashtirgan cho‘pon. To‘maris — massagetlar malikasi, u Kir II ga qarshi kurashgan. Kir II — Ahamoniylar shohi. Demak, to‘g‘ri javob: B (Spitamen).

2. Buyuk Karl 800-yilda Rimda Papa tomonidan imperator deb toj kiydirilgan. 732-yil — Puatye jangi, 843-yil — Verden shartnomasi (imperiyaning bo‘linishi), 962-yil — Otton I ning imperator deb e’lon qilinishi. To‘g‘ri javob: C (800).

3. Ismoil Somoniy davrida Somoniylar davlatining poytaxti Buxoro bo‘lgan. Urganch — Xorazmshohlar poytaxti, Qashqar — Qoraxoniylar markazlaridan biri. Samarqand oldinroq Nasr I davrida markaz bo‘lgan, ammo Ismoil Somoniy davrida poytaxt Buxoro edi. To‘g‘ri javob: D.

4. 1402-yil Anqara jangida Amir Temur Usmonli sultoni Boyazid I ni mag‘lub etib, asirga olgan. To‘xtamish bilan janglar 1391 va 1395-yillarda bo‘lgan. Pir Ali Hirot hokimi bo‘lib, Hirot ancha oldin (1381) bo‘ysundirilgan. To‘g‘ri javob: A.

5. Qo‘qon xonligiga 1709-yilda minglar urug‘idan bo‘lgan Shohruhbiy asos solgan. Muhammad Rahimbiy — Buxoroda mang‘itlar sulolasi hokimiyatini o‘rnatgan, Eltuzarxon — Xivada qo‘ng‘irotlar sulolasidan birinchi xon, Abulxayrxon — Dashti Qipchoq ko‘chmanchi o‘zbeklari xoni. To‘g‘ri javob: C.

6. AQSH Mustaqillik deklaratsiyasi 1776-yil 4-iyulda qabul qilingan. 1783-yil — Angliya AQSH mustaqilligini tan olgan Versal (Parij) sulhi, 1787-yil — AQSH Konstitutsiyasi qabul qilingan yil, 1789-yil — Fransiyada inqilob boshlangan yil. To‘g‘ri javob: D (1776).

7. Turkiston general-gubernatorligining birinchi general-gubernatori K. P. fon Kaufman bo‘lgan (1867–1882). Chernyayev 1865-yilda Toshkentni bosib olgan, Romanovskiy undan keyin Turkiston viloyatini boshqargan, Skobelev esa Qo‘qon xonligini tugatish (1876) va Farg‘ona viloyati bilan bog‘liq. To‘g‘ri javob: B.

8. Ikkinchi jahon urushi 1939-yil 1-sentabrda Germaniyaning Polshaga hujumi bilan boshlangan. Chexoslovakiya urushdan oldin (1938–1939) bosib olingan, Fransiyaga hujum 1940-yilda, SSSRga hujum 1941-yil 22-iyunda bo‘lgan. To‘g‘ri javob: A.

9. 1925-yil 13–17-fevralda Buxoroda O‘zbekiston SSR Sho‘rolarining I qurultoyi bo‘lib, respublika tashkil topganligi rasman e’lon qilindi. Poytaxt Samarqand bo‘ldi, 1930-yilda Toshkentga ko‘chirildi.

10. O‘zbekiston 1992-yil 2-martda BMTga a'zo bo‘lgan. 1991-yil 31-avgust — Oliy Kengash mustaqillik to‘g‘risida qaror qabul qilgan kun, 1991-yil 29-dekabr — mustaqillik bo‘yicha umumxalq referendumi va Prezident saylovi, 1992-yil 8-dekabr — Konstitutsiya qabul qilingan kun. Demak, to‘g‘ri javob — B.

11. Gerodot ma'lumotiga ko‘ra, mil. av. 530-yilda massagetlar malikasi To‘maris Kir II qo‘shinini yengadi, Kirning o‘zi halok bo‘ladi. Shiroq — Doro I ga qarshi jasorat ko‘rsatgan sak cho‘poni, Spitamen — Iskandar Zulqarnaynga qarshi kurash rahbari, Zarina — saklar malikasi. To‘g‘ri javob — C.

12. 1215-yilda Ioann Yersiz «Buyuk erkinliklar xartiyasi»ni (Magna Carta) imzolagan. Oltin bulla — 1356-yilgi Germaniya (Muqaddas Rim imperiyasi) hujjati, Nant edikti — 1598-yilgi Fransiya farmoni, Salik haqiqati — franklarning qonunlar to‘plami. To‘g‘ri javob — D.

13. 999-yilda qoraxoniy hukmdor Nasr ibn Ali Buxoroni egallab, Somoniylar davlatini tugatgan. G‘aznaviylar Amudaryodan janubdagi yerlarni egallagan, Saljuqiylar va anushteginlar keyinroq (XI–XII asrlarda) kuchaygan. To‘g‘ri javob — A.

14. Shohruh 1409-yilda Samarqandni Xalil Sultondan tortib olgan, o‘zi Hirotda hukmronlik qilib, Movarounnahrni o‘g‘li Ulug‘bekka topshirgan. Xalil Sulton 1405–1409-yillarda Samarqandda hukmron bo‘lgan, Pirmuhammad 1407-yilda o‘ldirilgan, Ulug‘bek esa Shohruh tomonidan Samarqandga noib qilib qo‘yilgan. To‘g‘ri javob — C.

15. Qo‘ng‘irotlar sulolasining asoschisi Muhammad Amin inoq va undan keyin Avaz inoq hokimiyatni amalda boshqarsa-da, xon unvonini olmagan. 1804-yilda Eltuzar o‘zini xon deb e'lon qilgan. Muhammad Rahimxon I undan keyin (1806-yildan) hukmronlik qilgan. To‘g‘ri javob — D.

16. Mustaqillik deklaratsiyasi matnini asosan Tomas Jefferson yozgan. Jorj Vashington — mustaqillik urushida armiya bosh qo‘mondoni va AQShning birinchi prezidenti, Benjamin Franklin deklaratsiyani tayyorlash komissiyasi a'zosi bo‘lgan, Avraam Linkoln esa XIX asrda (1861–1865) prezident bo‘lgan. To‘g‘ri javob — A.

17. «Oyna» jurnalini Samarqandda Mahmudxo‘ja Behbudiy chiqargan. Munavvarqori «Xurshid» (1906), Abdulla Avloniy «Shuhrat» (1907), Ubaydulla Xo‘jayev «Sadoi Turkiston» (1914) gazetalari bilan bog‘liq. To‘g‘ri javob — B.

18. Kursk jangida nemislarning hujum rejasi «Sitadel» deb atalgan. «Barbarossa» — 1941-yilda SSSRga hujum rejasi, «Tayfun» — 1941-yil kuzida Moskvaga hujum operatsiyasi, «Ost» — Sharqiy yerlarni mustamlakalash bo‘yicha bosh reja. To‘g‘ri javob — C.

19. 1924-yilgi milliy-hududiy chegaralanishda Tojikiston ASSR O‘zbekiston SSR tarkibida tuzilgan. 1929-yilda u O‘zbekiston SSR tarkibidan chiqarilib, Tojikiston SSR sifatida ittifoqdosh respublikaga aylantirilgan. Qolgan variantlar noto‘g‘ri. Turkmaniston SSR 1924-yilda alohida ittifoqdosh respublika bo‘lib tuzilgan. Qirg‘iziston 1936-yilda RSFSR tarkibidan chiqib, ittifoqdosh respublika bo‘lgan. Qoraqalpog‘iston ASSR esa aksincha 1936-yilda O‘zbekiston SSR tarkibiga kiritilgan. Tekshiruv: javob B.

20. 2002-yil 27-yanvarda o‘tkazilgan referendumda ikki palatali parlament (Oliy Majlis) tuzish ma'qullangan. Shu referendumda Prezident vakolat muddatini 7 yilga uzaytirish ham ma'qullangan. Qolgan yillar bilan farqi quyidagicha. 1991-yildagi referendum mustaqillikni tasdiqlash bo‘yicha o‘tkazilgan. 1995-yildagi referendumda Prezident vakolat muddati uzaytirilgan. 2005-yilda esa ikki palatali parlament ish boshlagan, ammo referendum bo‘lmagan. Tekshiruv: javob C.

21. Suyurg‘ol — temuriylar davrida davlat oldidagi xizmati uchun beriladigan va meros qilib qoldirilishi mumkin bo‘lgan yer-mulk. Boshqa variantlarning ma'nosi quyidagicha. Vaqf — diniy va xayriya muassasalariga ajratilgan mulk. Xiroj — yer solig‘i. Tamg‘a — savdo-hunarmandchilik solig‘i. Tekshiruv: javob D.

22. Zakaspiy temir yo‘li 1888-yilda Samarqandgacha yetkazilgan va bir muddat Samarqand uning oxirgi bekati bo‘lib qolgan. Toshkent va Andijonga bu yo‘l keyinroq — 1899-yilda yetib borgan. Tekshiruv: javob A.

23. Milliy valyuta — so‘m 1994-yil 1-iyuldan muomalaga kiritilgan. Boshqa sanalar tipik chalkashliklardir. 1993-yil 15-noyabrda vaqtinchalik pul birligi — so‘m-kupon joriy etilgan. 1991-yil 31-avgust mustaqillik e'lon qilingan sana. 1992-yil 8-dekabr esa Konstitutsiya qabul qilingan sana. Tekshiruv: javob B.

24. Qoraxoniylar davrida harbiy xizmat evaziga beriladigan yer-mulk iqto deb atalgan, uni oluvchi iqtodor bo‘lgan. Boshqa variantlar boshqa holatlarga tegishli. Suyurg‘ol temuriylar davriga xos. Tanho keyingi davrlarda (shayboniylar va xonliklar davri) uchraydi. Vaqf esa diniy muassasalarga ajratilgan mulk. Tekshiruv: javob D.

25. XVIII asrning ikkinchi yarmida Jeyms Uatt universal bug‘ mashinasini yaratgan. Bu mashina sanoat to‘ntarishining asosiy texnik omillaridan biri bo‘lgan. Boshqa ixtirochilarning ishlari quyidagicha. Jorj Stefenson parovoz yaratgan. Robert Fulton paroxod qurgan amerikalik ixtirochi. Jeyms Xargrivs «Jenni» yigiruv dastgohini ixtiro qilgan. Tekshiruv: javob C.

26. Katta Farg‘ona kanali 1939-yilda xalq hashari yo‘li bilan 45 kunda qurilgan. Boshqa inshootlar boshqa vaqt yoki joyga tegishli. Shimoliy Farg‘ona kanali 1940-yilda qurilgan. Qoraqum kanali Turkmanistonda keyinroq qurilgan. Tuyamo‘yin suv ombori ham keyingi o‘n yilliklarda barpo etilgan. Tekshiruv: javob A.

27. «Sharq taronalari» xalqaro musiqa festivali birinchi marta 1997-yilda Samarqandning Registon maydonida o‘tkazilgan. Boshqa variantlar unga mos kelmaydi. «Boysun bahori» Boysunda o‘tkaziladigan folklor festivali. «Ipak va ziravorlar» Buxoroda o‘tkaziladi. Navro‘z esa xalq bayrami bo‘lib, xalqaro musiqa festivali emas. Tekshiruv: javob B.

28. “Padarkush” dramasini Mahmudxo‘ja Behbudiy yozgan. U 1913-yilda nashr etilgan va 1914-yilda Samarqandda ilk bor sahnalashtirilgan. Abdulla Avloniy, Munavvar qori va Fitrat ham jadidlar bo‘lgan, lekin bu asar muallifi emas. Javob: B.

29. “Ziji jadidi Ko‘ragoniy” (“Ko‘ragoniy yangi astronomik jadvali”) Ulug‘bek rasadxonasida yaratilgan va unda 1018 ta yulduz katalogi bor. “Boburnoma” Boburning, “Zafarnoma” Sharafiddin Ali Yazdiyning, “Xamsa” Alisher Navoiyning asari. Javob: C.

30. Fayoztepa qadimgi Termiz yaqinidagi buddaviylik monastiri bo‘lib, Kushonlar davriga oid. Tuproqqal’a va Qo‘yqirilganqal’a Xorazmdagi yodgorliklar. Varaxsha Buxoro vohasidagi ilk o‘rta asrlar saroyi. Javob: D.

31. “Sen yetim emassan” she’rini G‘afur G‘ulom 1942-yilda yozgan. Abdulla Qodiriy va Cho‘lpon 1938-yilda qatag‘on qurbonlari bo‘lgan, Navoiy esa XV asr shoiri. Shuning uchun ular bu she’rni yoza olmagan. Javob: A.

32. Muhammad Rahimxon II “Feruz” taxallusi bilan ijod qilgan Xiva xoni. Uning davrida Xivada toshbosma ochilgan. Umarxon (“Amiriy” taxallusli) va Xudoyorxon Qo‘qon xonlari bo‘lgan. Abulg‘ozi Bahodirxon XVII asr Xiva xoni va “Shajarayi turk” asarining muallifi, lekin “Feruz” taxallusini ishlatmagan. Javob: D.

33. Shiroq sak cho‘poni bo‘lib, Doro I qo‘shinini cho‘lga adashtirib olib borgan. Spitamen mil. av. 329–327-yillarda Aleksandr Makedonskiyga qarshi kurashga boshchilik qilgan. Muqanna VIII asrda arablarga qarshi “oq kiyimlilar” qo‘zg‘olonini boshqargan. D (Temur Malik), E (To‘maris) va F (sarbadorlar) ortiqcha. Javoblar: a–C, b–A, c–B.

34. Anqara jangi 1402-yilda bo‘lgan. Qo‘qon xonligi 1876-yilda tugatilib, o‘rnida Farg‘ona viloyati tuzilgan. Toshkent 1865-yilda bosib olingan. Ortiqcha yillar: 1370 (Temurning hokimiyatga kelishi), 1868 (Buxoro amirligining vassalga aylanishi), 1873 (Xiva xonligining vassalga aylanishi). Javoblar: a–A, b–C, c–E.

35. Ismoil Somoniy maqbarasi Buxoroda joylashgan (IX–X asrlar). Oqsaroy Amir Temur tomonidan Shahrisabzda qurdirilgan. Ichan qal’a Xivaning ichki shahri. Samarqand, Termiz va Qo‘qon ortiqcha. Javoblar: a–B, b–C, c–D.

36. Gerodotning ma’lumotiga ko‘ra, mil. av. 530-yilda Ahamoniylar podshosi Kir II massagetlarga yurish qilgan. U malika To‘marisning o‘g‘li Spargapisni hiyla bilan asir olgan. Keyin To‘maris boshchiligidagi massagetlar fors qo‘shinini yengishgan va Kir II jangda halok bo‘lgan. Doro I bilan adashtirmaslik kerak: unga qarshi Shiroq jasorat ko‘rsatgan. Javoblar: a — To‘maris, b — Kir II.

37. «Buyuk erkinliklar xartiyasi» (Magna Carta) 1215-yilda Angliya qiroli Ioann Yersiz tomonidan baronlar qo‘zg‘oloni bosimi ostida imzolangan. Uni 1265-yilda chaqirilgan parlament yoki Genrix III bilan adashtirmaslik kerak. Tekshiruv: 1215-yil, Ioann Yersiz — to‘g‘ri.

38. 900-yilda Ismoil Somoniy Balx yaqinida safforiylar hukmdori Amr ibn Laysni yengdi va Xurosonni o‘z davlatiga qo‘shib oldi. Tohiriylar bu davrda allaqachon hokimiyatdan ketgan (873), shu sabab ular to‘g‘ri javob emas. Tekshiruv: 900-yil, safforiylar — to‘g‘ri.

39. 1395-yil Terek jangida Amir Temur Oltin O‘rda xoni To‘xtamishni yengdi. Amir Temur avval To‘xtamishga Oltin O‘rda taxtini egallashda yordam bergan edi. Boyazid I bilan jang 1402-yilda Anqarada bo‘lgan, uni adashtirmaslik kerak. Tekshiruv: To‘xtamish, Oltin O‘rda — to‘g‘ri.

40. Matnda Qo‘qon xonligi haqida so‘z bormoqda (Shohruhbiy, ming urug‘i). 1876-yilda Qo‘qon xonligi tugatilib, uning hududida Farg‘ona viloyati tashkil etildi va Turkiston general-gubernatorligiga kiritildi. 1868 va 1873-yillar Buxoro va Xiva bilan tuzilgan shartnomalar sanasi, ular xonliklarni tugatmagan. Tekshiruv: 1876, Farg‘ona viloyati — to‘g‘ri.

41. Vestfaliya tinchligi 1648-yilda imzolanib, 1618-yilda boshlangan O‘ttiz yillik urushni yakunladi. Yuz yillik urush (1337–1453) o‘rta asrlarda Angliya va Fransiya o‘rtasida bo‘lgan, Yetti yillik urush esa 1756–1763-yillarda bo‘lgan. Tekshiruv: 1648, O‘ttiz yillik urush — to‘g‘ri.

42. «Padarkush» dramasini Mahmudxo‘ja Behbudiy yozgan. U Samarqandda «Samarqand» gazetasi va «Oyina» jurnalini nashr etgan; savolda aynan jurnal so‘ralgan, shuning uchun javob «Oyina». Munavvarqori va Abdulla Avloniy ham jadidlar, lekin «Padarkush» muallifi emas. Tekshiruv: Behbudiy, «Oyina» — to‘g‘ri.

43. Frans Ferdinand 1914-yil 28-iyunda Sarayevoda o‘ldirilgan. Versal tinchlik shartnomasi 1919-yil 28-iyunda imzolangan. 1918-yil — Kompyen sulhi (urush harakatlari to‘xtatilishi) yili, shartnoma yili emas. Tekshiruv: Sarayevo, 1919 — to‘g‘ri.

44. 1924-yilda tuzilgan O‘zbekiston SSRning poytaxti dastlab Samarqand bo‘lgan (1925–1930). 1930-yilda poytaxt Toshkentga ko‘chirildi. Toshkent avval Turkiston ASSR poytaxti bo‘lgani uchun ko‘pincha adashtiriladi. Tekshiruv: Samarqand, 1930 — to‘g‘ri.

45. Podsho hukumati Turkistonni paxta xomashyosi bazasiga aylantirdi, Amerika paxta navlari joriy etildi. Orenburg–Toshkent temir yo‘li 1900–1906-yillarda qurilib, 1906-yilda ishga tushirilgan. 1899-yil — Zakaspiy (Kaspiyorti) temir yo‘lining Toshkentga yetib kelgan yili, uni adashtirmaslik kerak. Tekshiruv: paxta, 1906 — to‘g‘ri.

Savollar Ta’lim telekanali tomonidan milliy sertifikat imtihoni formatiga mos tuzilgan mashq savollari, rasmiy imtihon savollari emas. Yana 2 ta variant, taxminiy ball va daraja bilan — bepul online: talimtelekanali.uz/uz/milliy-sertifikat/tarix/